

Stanovisko, resp. upozornění a doporučení, Českého institutu interních auditorů jako profesní organizace pro interní audit je zpracováno s ohledem na Mezinárodní standardy pro profesní praxi interního auditu a ohlasy oslovených interních auditorů. Všechny dále uvedené připomínky jsou zásadního charakteru.

- 1) Pro oblast interního auditu v § 29 se novela odkazuje na provádění interního auditu jak v souladu s a Mezinárodním rámcem profesní praxe interního auditu (dále jen „Rámec“), tak i s mezinárodními auditorskými standardy ISA, přičemž mezinárodní auditorské standardy ISA jsou pro výkon interního auditu, jak je definován v současně platném zákoně, tak i v předložené novele je nenaplnitelné. Standardy ISA vyžadují úplnou absolutní nezávislost pro auditora (nesmí být organizačně zařazen v dané organizaci) a zároveň tyto standardy jsou uplatnitelné při prověřování účetní závěrky dané organizace. Zároveň je v praxi vyžadován pouze soulad s Mezinárodními standardy profesní praxe interního auditu (dále jen „Standardy“), které tvoří jednu z částí uváděného Rámce.

Předložená novela neřeší nezávislost interního auditu v souladu se Standardy, včetně doporučení pro praxi, a s nejlepší praxí pro činnosti interního auditu. Nezávislost funkce interního auditu je v kontextu se Standardy zásadním prvkem.

Uvedené textace formálně zastřešují současný stav při jmenování a odvolání vedoucího útvaru interního auditu, kdy nově o těchto činnostech již není pouze “projednáno”, ale musí být písemně schváleno jiným subjektem, kdy tímto subjektem zejména pro územně samosprávné celky je určen ryze politický orgán. Uvedená změna nedává zvýšené pojistky pro organizační nezávislost interního auditu. Vedoucí útvaru interního auditu dle předloženého textu nemá podporu v personální politice jemu podřízených interních auditorů pro výkon interního auditu. Z tohoto důvodu není zaručeno provádění těchto auditů dle definice interního auditu - nezávisle a objektivně. K posílení výkonu této činnosti je nutné zaručit příslušné rozhodovací pravomoci pro vedoucího útvaru interního auditu, včetně finanční nezávislosti pro zabezpečení auditní činnosti (mzdových výdajů, výdajů na průběžný profesní rozvoj auditorů a prostředků pro odborné konzultace). Samotný proces jmenování a odvolávání třetí stranou, která není podrobně seznámena se zdroji a výsledky interního auditu nemůže být vnímán jako posílení nezávislosti.

V praxi běžně uplatňovaný mechanismus je zřízení Výboru pro audit, případně obecně nezávislou a dohledovou organizací (komorou interních auditorů ve veřejné správě). Interní audit by odpovídal a byl by funkčně podřízen tomuto Výboru pro audit, který by

zahrnoval podporu pro plánování interního auditu, předkládání zpráv, průběžný profesní rozvoj, odměňování a rozpočtování činnosti interního auditu. Z toho pohledu je nutné přesně definovat vyvážené personální zastoupení členů v tomto výboru, aby byly eliminovány zásahy výkonného managementu nebo případných politických vlivů do činnosti interního auditu.

Důvodem pro odvolání vedoucího orgánu veřejné správy z důvodu porušování Rámce jde zcela proti vlastnímu smyslu tohoto Rámce. Rámec, jako logický provázaný systém, usnadňuje přípravu, interpretaci a aplikaci přístupů, metodik a postupů vhodných pro profesi interního auditu, obsahuje současnou praxi interního auditu a má napomáhat profesionálům a dalším zainteresovaným stranám. Rámec zahrnuje jak povinné požadavky, tak i doporučované směrnice. V praxi interního auditu úplný soulad s Rámcem v každém okamžiku je „nedosažitelným“ cílem jak ukazují výsledky externího hodnocení činnosti interního auditu. Z toho důvodu je tento důvod pro odvolání vedoucího útvaru interního auditu z našeho pohledu snadno zneužitelný.

Další důvod pro odvolání vedoucího útvaru interního auditu obecné „ovlivňování výsledků interního auditu“ jde zcela proti odpovědnosti toho vedoucího útvaru a proti Standardům. Vedoucí interního auditu (vedoucí útvaru interního auditu) je plně odpovědná za výkon a řízení interního auditu a musí výsledky (zprávu) před jejím vydáním prověřit, schválit a rozhodnout komu a jak budou distribuovány. Při prověření ověřuje mimo jiné, jak výsledky přispívají k poskytnutí přiměřeného ujištění a že práce byly provedeny objektivním způsobem a bylo dosaženo splnění stanoveného cíle. Z tohoto pohledu určité ovlivňování výsledků interního auditu je podstatou výkonu a odpovědnosti vedoucího útvaru interního auditu.

- 2) V předložené novele nejsou stanoveny odborné kvalifikační předpoklady pro výkon funkce auditora (myšleno „interního auditora“). Dle zmiňovaného Rámce se doporučuje interním auditorům, aby prokázali svou odbornost získáním příslušného profesního osvědčení, jakými jsou například osvědčení Certifikovaný Interní Auditor (CIA), další osvědčení poskytovaná IIA a dodatečná osvědčení mající vztah k internímu auditu. Přičemž interním auditorům, kteří v současnosti nemají příslušná osvědčení, se doporučuje, aby se soustavně účastnili vzdělávacích programů a/nebo se věnovali samostudiu vedoucím k získání profesního osvědčení. Pro naplnění citovaného textu je nezbytné umožnit interním auditorům související zdroje, jak z pohledu získání mezinárodní certifikace nebo národní odbornou certifikací poskytovanou národním institutem mezinárodního institutu (ČIIA).
- 3) Zcela předložené novele je pominuta oblast programu zabezpečení a zvyšování kvality interního auditu v souladu s požadavky Mezinárodními standardy pro profesní praxi interního auditu. Realizace tohoto Programu je jedním z předpokladů pro zajištění činnosti interního auditu tak, aby přinášel požadovanou přidanou hodnotu orgánu veřejné správy a zdokonaloval příslušné procesy v tomto orgánu.
- 4) Dále podle navrhované znění je zaváděn zcela nový ujišťovací a kontrolní činnost „audit ve veřejné správě“ (§ 3, odst. 1, písm. b), přičemž použitá definice je velmi obdobná s použitou definicí interního auditu a v klíčových činnostech se odkazuje na postupy pro interní audit nebo silně vyplývající se Standardů. Z tohoto pohledu dle našeho názoru se nejedná o nový typ finanční kontroly, ale zvláštní druh interního auditu, který ověřuje spolehlivost řídicího a kontrolního systému i u jiných orgánů veřejné správy, které jsou pod přímým rozhodovacím nebo kontrolním vlivem

příslušného „auditního orgánu“ nebo ověření operací u příjemců pro zdokonalení řídicího a kontrolního systému příslušného orgánu veřejné správy. Postupy pro výkon tohoto auditu jsou obdobné jako pro výkon interního auditu, přičemž je třeba pouze přesně stanovit práva a povinnosti auditovaných osob.

- 5) V neposlední řadě si dovoluujeme také upozornit i na další oblasti v souladu se souvisejícími standardy nastavení řídicího a kontrolního systému, který je běžně prověřován interním auditem, a to ponechání roztržitosti odpovědnosti řídicích a kontrolních pracovníků do dvou typů finančních kontrol - veřejnosprávních kontrol a řídicí kontrolou. Sjednocení uvedeného do jednoho typu přinese mimo jiné i jasnější vymezení interního auditu (jako samostatného typu finanční kontroly) a zprůhlednění samotného řízení a kontroly veřejných finančních prostředků.
- 6) Nad rámec výše uvedených zásadních připomínek doporučujeme jako profesní organizace sdružující interní auditory v České republice v souladu se Standardy:
 - sjednotit postupy všech auditů, respektive je konsolidovat, pod interní audit,
 - ujasnit používání standardů pro činnosti interního auditu,
 - posílit funkční, personální, finanční a organizační nezávislost interního auditu ve veřejné správě,
 - přeformulovat důvody pro odvolání vedoucího útvaru interního auditu,
 - podpořit průběžný profesní rozvoj interního auditora, včetně odborné certifikace,
 - upravit postupy pro zabezpečení a zvyšování kvality interního auditu.

Plné naplnění těchto doporučení pro interní audit ve veřejné správě lze dosáhnout zejména novou právní úpravou systému finančního řízení a kontroly ve veřejné správě v kontextu i s dalšími prvky tohoto systému, přičemž i případná novela mohla významně napomoci naplňování Mezinárodních standardů profesní praxe interního auditu ve veřejné správě.